

права. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. Василя Стуса*. 2015. № 7. С. 11–14.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. Київ : Правова єдність, 2008. 781 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України: від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. № 51. Ст. 1122.

4. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 63. Ст. 2075.

Одержано 24.11.2018

УДК 342.841(477)

Олександр Павлович СЛОБОДЯНИК,

курсант 3 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Мар'яна Олександрівна КАЧИНСЬКА,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук

ПРОФІЛАКТИКА ТА ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ

Питання домашнього насильства сьогодні займає велике місце серед сучасних проблем не тільки українського суспільства, але й всього світу. Більшість країн міжнародної спільноти визнали існування вказаного явища порушенням прав людини. Укладено низку міжнародних договорів та конвенцій щодо попередження та протидії домашньому насильству, чільне місце серед останніх займає Конвенція Ради Європи № 210 Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська Конвенція) 2011 року [1]. Україна була однією із країн розробниць цього договору. Однак, підписавши його,

так і не ратифікувала. Сьогодні відбувається активний процес приведення норм національного законодавства у відповідність до положень Стамбульської Конвенції, що зумовлює актуальність дослідження.

Дослідженнями проблеми домашнього насильства займалися О. О. Бандурка, І. О. Бандурка, О. В. Джафарова, К. Б. Левченко, М. О. Качинська, С. О. Шевченко та ін. Однак, зважаючи на стрімкі зміни у суспільстві та активний процес ратифікації Конвенції Ради Європи № 210, існують питання, що потребують подальшого уточнення.

Розглянемо сутність офіційного визначення дефініції «домашнє насильство». У статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07 грудня 2017 року вказано, що домашнє насильство – це діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2, с. 1]. Тобто слід зазначити, що під насильством можна розуміти певний вплив на людину, що породжує негативні наслідки. Якщо здійснити розподіл потерпілих від домашнього насильства відповідно до статті, то кількість потерпілих жінок становить 90–95 %, а відповідно кількість потерпілих чоловіків 5–10 %. Розглядаючи кількість потерпілих від домашнього насильства за віковою ознакою, то близько 40 % становлять діти і 60 % повнолітні члени сім'ї. За різними даними щорічно у світі 2 млн. дітей стають потерпілими від насильства, 40 млн. дітей у світі страждають від інвалідності. Означені травми діти отримали у родині у тому числі [3, с. 43].

За результатами статистики на сьогоднішній день, половина населення потерпає від домашнього насильства протягом свого життя, жінки зазнають насильства у більш дорослому віці, чоловіки, навпаки, ж у дитячому. Також, найчастіші форми домашнього насильства над дітьми є приниження (булінг) в соціумі та фізичне насильство. У зрілому

віці до вищезазначених факторів додається також економічне насильство між подружжям, що відображається в умисному обмеженні агресором коштів, що є необхідними для існування потерпілої особи і на які остання має законне право [4, с. 29].

Велика кількість домашнього насильства виникає під впливом психологічних травм, які набуті ще у дитинстві. Діти схильні прийняти насильницьку поведінку батьків, як норму спілкування, та відтворити її у дорослому житті. Так, 2/3 дітей повторюють модель поведінки свої батьків [5, с. 186]. За результатами статистики на сьогодні, понад 3 мільйони дітей в Україні щороку спостерігають за актами домашнього насильства серед близьких, а майже 70 % жінок піддаються різним формам знущань та принижень [6] .

З метою протидії домашньому насильству у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» запроваджено комплексний підхід для боротьби з цим явищем. Розділ 5 вказаного закону «Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству» передбачає можливість застосування таких заходів.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника – виноситься кривднику уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи з метою негайного припинення домашнього насильства, недопущення його продовження чи повторного вчинення терміном до 10 діб.

Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- 1) зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- 2) заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- 3) заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою [2].

Обмежувальний припис стосовно кривдника – це один із спеціальних заходів протидії домашньому насильству, що має повноваження виносити суд, терміном від 1 до 6 місяців, на підставі звернення таких осіб:

- постраждала особа або її представник;
- у разі вчинення домашнього насильства стосовно дитини – батьки або інші законні представники дитини, родичі

дитини (баба, дід, повнолітні брат, сестра), мачуха або вітчим дитини, а також орган опіки та піклування;

– у разі вчинення домашнього насильства стосовно недієздатної особи – опікун, орган опіки та піклування.

Обмежувальний припис стосовно кривдника, може містити один чи декілька окреслених нижче заходів тимчасового обмеження прав агресора або покладення на нього обов'язків:

1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;

2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;

3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;

4) заборона наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;

5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;

6) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб [2].

Взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи. Уповноважений підрозділ органу Національної поліції України бере на профілактичний облік кривдника з моменту виявлення факту вчинення ним домашнього насильства на встановлений законодавством строк і проводить з ним профілактичну роботу.

Зняття кривдника з профілактичного обліку здійснюється уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України, який взяв його на профілактичний облік, автоматично після завершення встановленого строку, якщо інше не передбачено законодавством. Порядок взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника затверджується Міністерством внутрішніх справ України [2].

Направлення кривдника на проходження програми для кривдників Суб'єктами, відповідальними за виконання програм для кривдників, є місцеві державні адміністрації та

органи місцевого самоврядування. Виконання програм для кривдників стосовно дітей-кривдників здійснюється з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей. З метою запобігання повторному вчиненню домашнього насильства та забезпечення виконання програми для кривдника дитину-кривдника може бути тимчасово влаштовано до родичів, у сім'ю патронатного вихователя або до установи для дітей незалежно від форми власності та підпорядкування, в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб [2].

Отже, домашнє насильство на міжнародному та національному рівні визнано проблемою, яка потребує негайного розв'язання. Для належного державного реагування на випадки вказаного правопорушення, законодавець розширив повноваження поліцейських.

Список бібліографічних посилань

1. Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська Конвенція): Конвенція Ради Європи від 2011 № 210 // Council of Europe : офіц. сайт. URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 21.11.2018).

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : закон України від 07.12.2018 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 21.11.2018).

3. Качинська М. О. Жорстоке поводження з дітьми як прояв домашнього насильства. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 37. С. 42–47.

4. Кримінологія (Особлива частина) : навч. посіб. / кол. авт.: Блага А. Б., Богатирьов І. Г., Васильєв А. А., Давиденко Л. М. та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова ; наук. ред. серії О. М. Бандурка. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 347 с.

5. Адміністративна діяльність поліції : підручник / за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 432 с.

6. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству : лист Міністерства освіти і науки України від

18.05.2018 № 1/11-5480 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18> (дата звернення: 21.11.2018).

Одержано 24.11.2018

УДК 343.54(477)

Владислав Віталійович СТЕПАНЕНКО,

курсант 2 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Петрович ГРЕНКО,

заступник декана з навчально-методичної роботи

факультету № 2 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат педагогічних наук, доцент

НАСИЛЛЯ В СІМ'Ї ЯК ДЕТЕРМІНАНТ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Питання насильства в сім'ї є проблемою державного значення. Про масштабність цієї проблеми свідчать не тільки результати соціологічних досліджень, а також міжвідомча статистика та дані громадських організацій.

Відповідно до закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству» насильством в сім'ї є будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного характеру одного члена сім'ї по відношенню до іншого, якщо ці дії порушують права і свободи члена родини як людини та громадянина, завдають йому моральної шкоди, шкоди його фізичному чи психічному здоров'ю [1].

Також закон визначає чотири форми насильства:

1. фізичне;
2. психологічне;
3. сексуальне;
4. економічне.

Цю проблему розглядали такі вчені як І. О. Бандурка, Є. Мелибруда, А. Гема та інші. Але, на нашу думку, не всі аспекти цієї проблеми були розглянуті. В роботах цих вчених не до кінця розкрита проблема сучасної родини як детермінант безпритульності неповнолітніх.